



Onderzoek laaggeletterdheid

Markteffect 
Effectief Marktonderzoek

Management Summary (1/2)

Kennis - laaggeletterdheid

Bijna zes op de tien respondenten geven aan dat laaggeletterdheid betekent dat men niet goed kan lezen en schrijven en daardoor niet volwaardig kan deelnemen aan de samenleving. Drie op de tien respondenten geven ook aan dat minder goed kunnen rekenen en moeite hebben met het gebruik van computers ook onder laaggeletterdheid vallen. Vrijwel alle respondenten zijn op de hoogte dat er laaggeletterden zijn in Nederland. Het daadwerkelijke aantal laaggeletterden wordt echter zwaar onderschat. De gemiddelde schatting is ruim 600 duizend, een stuk lager dan de daadwerkelijke 2,5 miljoen. Mogelijk heeft de onderschatting te maken met het feit dat de meeste respondenten in hun eigen omgeving geen laaggeletterden kennen. Ook de gevolgen van laaggeletterdheid zijn relatief onbekend: ruim één op de drie weet niet wat de gevolgen zijn van laaggeletterdheid, maar het beeld heerst dat laaggeletterden vaker dan anderen te maken hebben met afhankelijkheid, schaamte en onbegrip.

Houding - laaggeletterdheid

Spontane associaties hebben met name te maken met misvattingen over wat onder laaggeletterdheid valt, zoals de associaties 'analfabetisme' en 'dyslexie'. Ook een lage opleiding of het ontbreken van een opleiding worden vaak genoemd. De meerderheid van de respondenten vindt laaggeletterdheid een groot en belangrijk probleem (63% vindt het een (zeer) groot probleem en 81% vindt het een (zeer) belangrijk probleem). Veel respondenten vinden dat iedereen moet kunnen deelnemen aan de maatschappij en zichzelf moet kunnen redden. Anderen vinden het iets minder belangrijk omdat het volgens hen relatief weinig mensen betreft.

Management Summary (2/2)

Gedrag – laaggeletterdheid

Een kwart tot de helft van de respondenten is bereid een bijdrage te leveren om laaggeletterdheid aan te pakken. Zij willen laaggeletterden helpen met het vinden, wijzen of deelnemen aan een cursus. De bereidheid om een extra bijdrage te betalen is beperkt, maar hoger onder jongeren.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1	Onderzoeksopzet	6
1.2	Onderzoeksmethode	6
1.3	Respons en betrouwbaarheid	7
2.	Steekproefsamenstelling	8
3.	Onderwerpen	10
3.1	Bekendheid laaggeletterdheid	10
3.2	Laaggeletterdheid in Nederland	12
3.3	Gevolgen laaggeletterdheid	14
3.4	Houding t.a.v. laaggeletterdheid	16
3.5	Gedrag	23
4.	Slotsom	24

1. Inleiding

1.1 Onderzoeksopzet

Hoofdvraag onderzoek

Wat is het kennisniveau, de houding en het gedrag ten opzichte van laaggeletterdheid van de Nederlandse bevolking?

1.2 Onderzoeksmethode

Doelgroep

- ↪ De vragenlijst is verspreid onder een nationaal representatieve groep Nederlanders van 18 jaar en ouder;
- ↪ De resultaten zijn gewogen op basis van leeftijd, geslacht en regio.

Veldwerk

- ↪ De data zijn verzameld door middel van online veldwerk. Markteffect heeft de respondenten uit haar eigen panel geselecteerd en per e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek. Indien nodig hebben respondenten een reminder ontvangen om zo de respons te optimaliseren;
- ↪ Het onderzoek heeft plaatsgevonden tussen 23 juni en 10 juli 2017.

1. Inleiding

1.3 Respons en betrouwbaarheid

Tijdens het veldwerk zijn er 1.009 respondenten ondervraagd. Op basis van deze respons zijn de antwoorden met een zekerheid van 95% en met een nauwkeurigheid van 3,1% generaliseerbaar naar de doelgroep. In de praktijk betekent dit dat wanneer een uitkomst uit het onderzoek 50% is, dit in werkelijkheid tussen de 46,9% en de 53,1% ligt.

In dit rapport wordt, waar mogelijk, een vergelijking gemaakt met de resultaten uit eerder onderzoek van Maastricht University uit 2013 en onderzoek van TNS NIPO uit 2011 en 2009.

2. Achtergrondkenmerken

In onderstaande tabel worden de achtergrondkenmerken weergegeven van de respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek. Door afronding kan het voorkomen dat een optelling 1% onder of boven de 100% uitkomt.

Achtergrondkenmerken			
Geslacht		Leeftijdsklassen	
Man	49%	18 tot 35 jaar	34%
Vrouw	51%	35 tot 50 jaar	19%
		50 tot 55 jaar	22%
		55 jaar of ouder	24%
Opleidingsniveau		Regio	
Laag (Basisonderwijs, Vmbo, Mavo)	20%	West-Nederland (Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht)	45%
Gemiddeld (Mbo, Havo, Vwo)	46%	Zuid-Nederland (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg)	24%
Hoog (Hbo, Wo)	33%	Oost-Nederland (Flevoland, Overijssel en Gelderland)	21%
		Noord-Nederland (Drenthe, Friesland en Groningen)	10%
Thuiswonende kinderen		Vrijwilligerswerk	
Geen	1%	Ja	34%
1	39%	Nee	66%
2	49%		
3	11%		
4	1%		
5	1%		
In Nederland geboren		Ouders in Nederland geboren	
Ja	95%	Ja	88%
Nee	5%	Nee	12%

2. Achtergrondkenmerken

In onderstaande tabel worden de achtergrondkenmerken weergegeven van de respondenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek. Door afronding kan het voorkomen dat een optelling 1% onder of boven de 100% uitkomt.

Werkgebied Stichting Lezen & Schrijven			
Rayon	%		%
Brabant	15%	Noord-West	16%
Limburg	8%	Oost	18%
Midden	9%	Zuid-West	25%
Noord	10%		
Arbeidsmarktregio			
	%		%
Achterhoek	2%	Midden-Limburg	2%
Amersfoort	2%	Midden-Utrecht	3%
Drechtsteden	2%	Noord-Holland Noord	5%
Drenthe	2%	Noord-Limburg	2%
Flevoland	4%	Noordoost-Brabant	3%
Food Valley	2%	Rijk van Nijmegen	2%
Friesland	3%	Rijnmond	10%
Gooi en Vechtstreek	2%	Rivierenland	2%
Gorinchem	1%	Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	4%
Groningen	5%	Twente	3%
Groot Amsterdam	5%	West-Brabant	4%
Haaglanden	5%	Zaanstreek/Waterland	1%
Helmond-De Peel	2%	Zeeland	1%
Holland-Rijnland	3%	Zuid-Holland Centraal	2%
IJsselvechtstreek	3%	Zuid-Kennemerland en IJmond	4%
Midden-Brabant	3%	Zuid-Limburg	4%
Midden-Gelderland	2%	Zuidoost-Brabant	4%
Midden-Holland	1%		

3.1 Bekendheid laaggeletterdheid

Inhoudelijke bekendheid - spontaan

Om het kennisniveau van Nederlanders te bepalen is gevraagd wat volgens hen de term *laaggeletterdheid* inhoudt. Bijna zes op de tien respondenten (59%) weten (ongeveer) wat laaggeletterdheid inhoudt. Vier op de tien geven een fout antwoord op de vraag wat laaggeletterdheid inhoudt. Over het algemeen geven Nederlanders aan dat laaggeletterdheid betekent dat men niet goed kan lezen en/of schrijven. Als oorzaak hiervan wordt vaak te weinig scholing genoemd. Slechts enkele respondenten geven aan dat rekenen en digitale vaardigheden ook onder laaggeletterdheid vallen. Een gedeelte van de respondenten heeft een verkeerd beeld van *laaggeletterdheid* en denkt dat het hetzelfde is als analfabetisme of dyslexie. Hieronder zijn enkele antwoorden van de respondenten getoond:

- ↳ “Analfabetisme”;
- ↳ “Beperkte woordenschat, taalvaardigheid en/of beperkte uitdrukkingsvaardigheid door spreken”;
- ↳ “Dat bepaalde groepen mensen tussen 15 en 65 jaar moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen”;
- ↳ “Dat diegene de Nederlandse taal niet goed beheerst”;
- ↳ “Dat iemand moeite heeft met lezen en schrijven”;
- ↳ “Dat iemand niet kan lezen en schrijven, omdat dit niet geleerd is aan deze persoon”;
- ↳ “Dat je een lage woordenschat hebt en moeite met lezen, schrijven en rekenen hebt”;
- ↳ “Dat je niet goed bent in onder andere begrijpend lezen”;
- ↳ “Dyslexie”;
- ↳ “Gebrek aan scholing, wel lezen en schrijven, maar niet voldoende. Niet begrijpen van polissen, belastingstukken en digitaal niet op de hoogte”;
- ↳ “Iemand die kan lezen, maar dit niet op voldoende niveau en/of snelheid kan, waardoor een achterstand kan ontstaan”;
- ↳ “Laag opgeleid en gebrek aan kennis en taalvaardigheid”;
- ↳ “Problemen met lezen”.

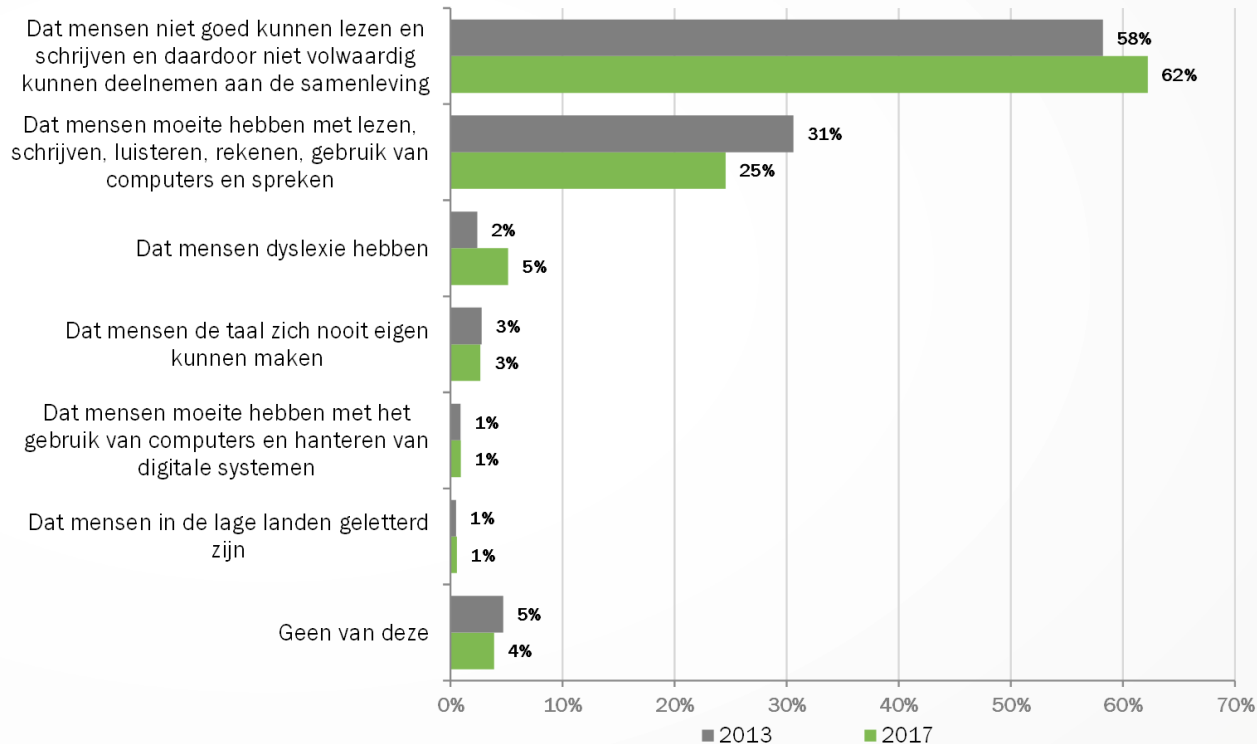
3.1 Bekendheid laaggeletterdheid

Inhoudelijke bekendheid - geholpen

- ↳ Het grootste gedeelte van de respondenten (62%) geeft aan dat volgens hen *laaggeletterdheid* betekent dat men niet goed kan lezen en schrijven en daardoor niet volwaardig deel kan nemen aan de samenleving.

Wat houdt volgens u de term laaggeletterdheid in?

Basis: alle respondenten



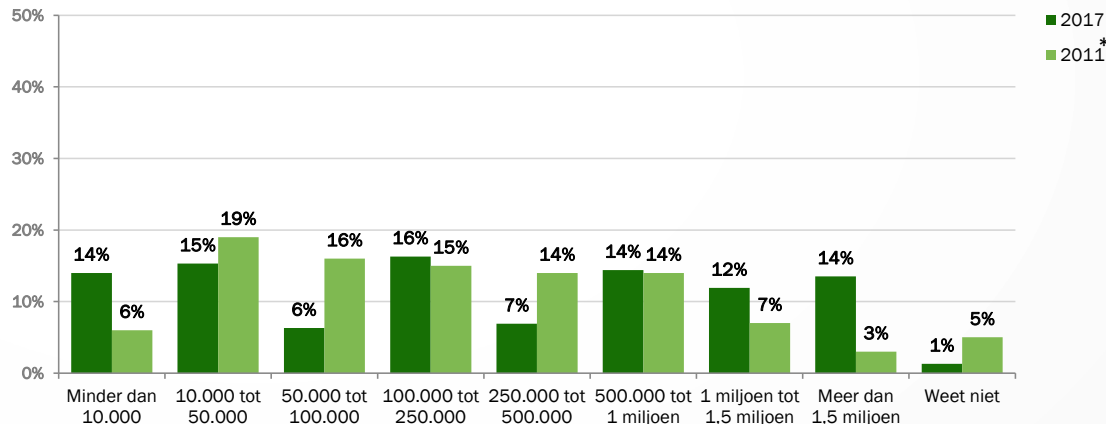
3.2 Laaggeletterdheid in Nederland

Omvang

- Na een korte uitleg wat laaggeletterdheid inhoudt (zie bijlage) geven nagenoeg alle respondenten (98%) aan dat ze ervan op de hoogte zijn dat er in Nederland mensen zijn die moeite hebben met lezen schrijven en/of digitale vaardigheden en dus laaggeletterd zijn. Dit komt overeen met eerdere metingen (2009: 97%; 2011: 99%);
- Nederlanders die ervan op de hoogte zijn dat er laaggeletterden zijn in Nederland, is gevraagd om een inschatting te maken van de grootte van deze groep. De gemiddelde schatting komt op ruim 600.000. Dit is lager dan het werkelijk aantal laaggeletterden in Nederland (+/- 2,5 miljoen).

Hoeveel mensen zijn volgens u laaggeletterd in Nederland?

Basis: respondenten die denken dat er mensen in Nederland laaggeletterdheid zijn



*Vergelijking met eerdere metingen is niet zuiver. De vraagstelling komt niet helemaal overeen en in eerdere metingen werd geen definitie voor deze vraag getoond. Daarnaast werd voorheen alleen gesproken over moeite met lezen en schrijven.

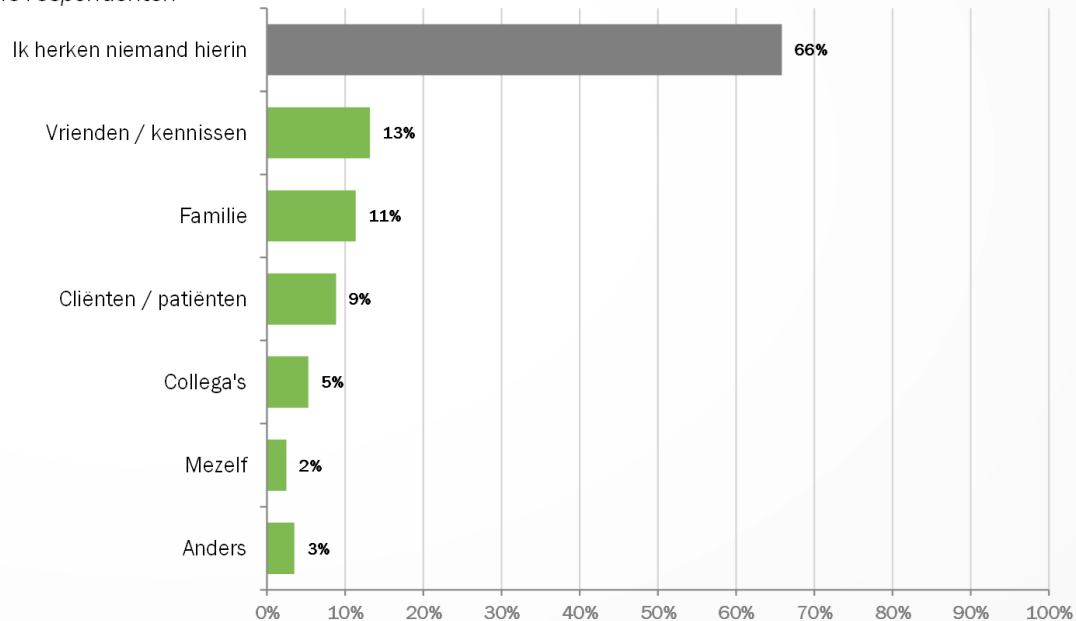
3.2 Laaggeletterdheid in Nederland

Eigen omgeving

- De meeste respondenten herkennen in hun eigen omgeving niemand die voldoet aan de eerder gegeven omschrijving over laaggeletterdheid (66%). Een klein deel van de respondenten (2%) herkent zichzelf in de definitie van laaggeletterdheid;
- Onder de categorie 'anders' noemen respondenten antwoorden als: 'leerlingen', 'buren' en 'mensen uit het wijkcentrum'.

Herkent u uzelf of iemand anders in uw omgeving in de definitie van laaggeletterdheid?

Basis: alle respondenten



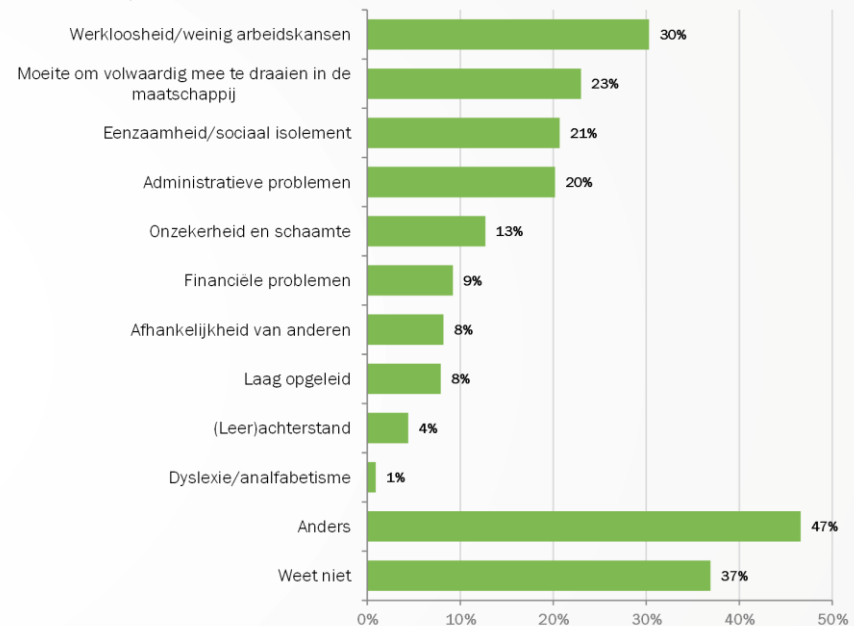
3.3 Gevolgen laaggeletterdheid

Gevolgen laaggeletterdheid - spontaan

- Spontaan noemen Nederlanders vooral praktische gevolgen van laaggeletterdheid, zoals werkloosheid en administratieve problemen;
- Ruim één op drie respondenten (37%) geeft aan niet te weten wat de gevolgen van laaggeletterdheid zijn;
- Werkloosheid/weinig arbeidskansen* (30%) staat op de eerste plaats als gevolg van laaggeletterdheid, gevolgd door *moeite om volwaardig mee te draaien in de maatschappij* (23%) en *eenzaamheid / sociaal isolement* (21%);
- Bijna de helft van de respondenten (47%) geeft een andere reden aan. Deze antwoorden hadden hebben vaak betrekking op hulp bij hun kinderen (bijv. met huiswerk), niet goed met computers om kon gaan, het schrijven van brieven of dat men wordt gediscrimineerd.

Wat zijn volgens u de gevolgen van moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden voor mensen die laaggeletterd zijn?

Basis: alle respondenten



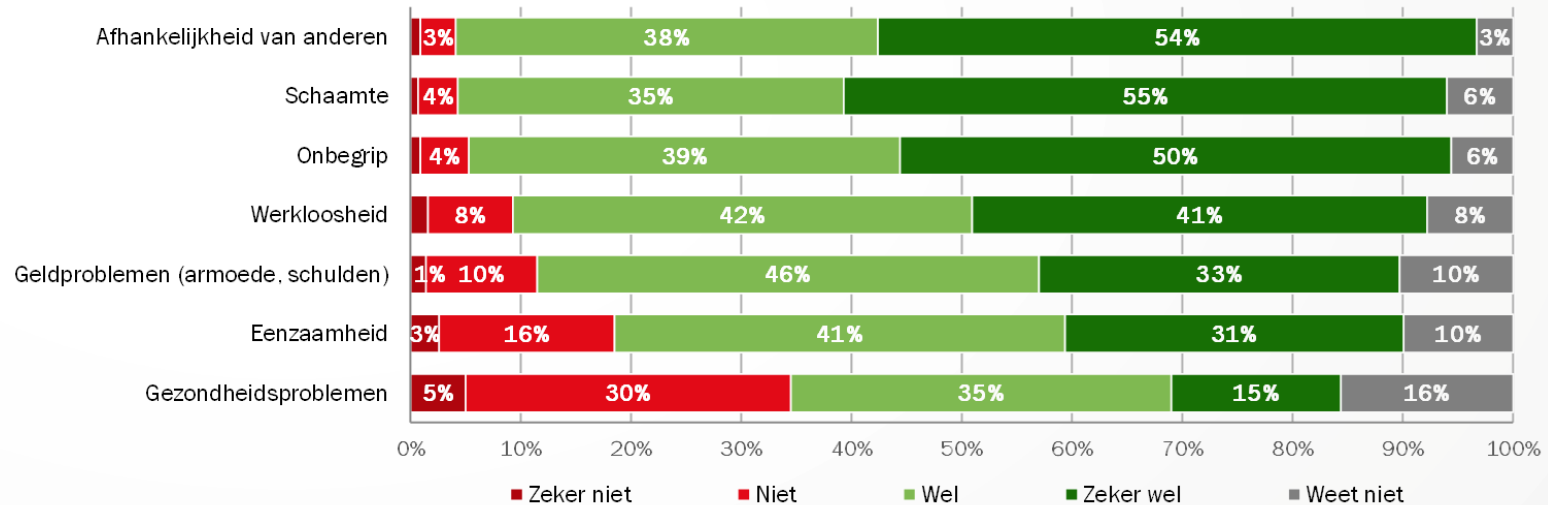
3.3 Gevolgen laaggeletterdheid

Gevolgen laaggeletterdheid - geholpen

- Respondenten denken relatief vaak dat laaggeletterden veel te maken hebben met afhankelijkheid van anderen (92%), schaamte (90%) en onbegrip (89%). Spontaan werden deze aspecten ook genoemd. Spontaan worden relatief vaker praktische problemen (zoals werkloosheid) genoemd dan geholpen;
- Gezondheidsproblemen worden geholpen het minst vaak gezien als gevolg van laaggeletterdheid (50%).

In hoeverre denkt u dat laaggeletterden vaker te maken hebben met onderstaande aspecten in vergelijking met anderen?

Basis: alle respondenten



3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

Spontane associaties laaggeletterdheid

- ↪ Aan alle respondenten is gevraagd welke spontane associaties (2.041 genoemd) zij hebben wanneer zij aan laaggeletterdheid denken en in hoeverre deze associaties positief (11%), neutraal (49%) of negatief (41%) zijn. De spontane associaties zijn verwerkt in een wordcloud. Hoe vaker een woord is genoemd, hoe groter deze wordt afgebeeld in de wordcloud;
- ↪ Negatieve en neutrale associaties hebben vooral te maken met het incorrecte beeld dat heerst, waarbij men denkt dat laaggeletterdheid hetzelfde is als ‘*analfabetisme*’ of ‘*dyslexie*’;
- ↪ Veel van de associaties die worden genoemd hebben te maken met de definitie van laaggeletterdheid zoals ‘*lezen*’, ‘*schrijven*’ en ‘*moeite met lezen*’. Ook worden mogelijke oorzaken van laaggeletterdheid genoemd als associatie zoals ‘*ongeschoold*’, ‘*armoede*’, ‘*dom*’, ‘*lage opleiding*’ en ‘*allochtoon*’.



Basis: respondenten die een ‘positieve’ associatie noemen (219 associaties)



Basis: respondenten die een ‘neutrale’ associatie noemen (983 associaties)



Basis: respondenten die een ‘negatieve’ associatie noemen (839 associaties)

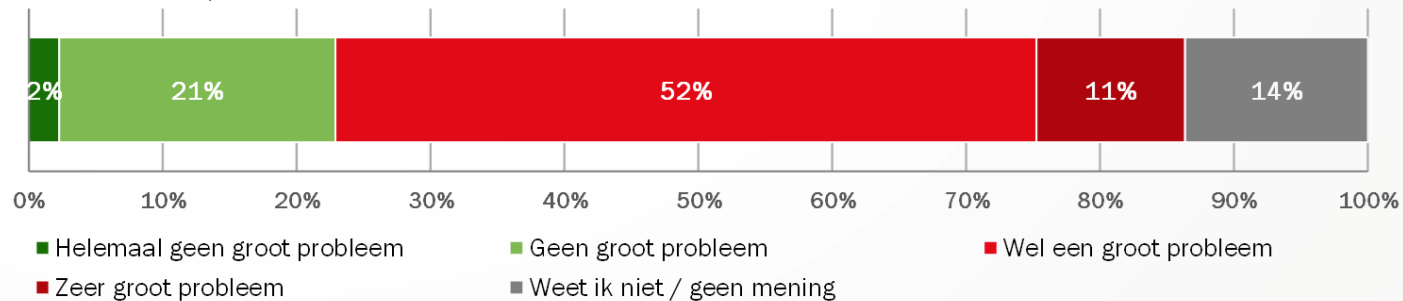
3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

Grootte van het probleem

- De meeste Nederlanders vinden laaggeletterdheid een (zeer) groot probleem (63%);
- Jongeren (jonger dan 35 jaar: 31%) vinden het vaker (helemaal) geen groot probleem dan ouderen (35 tot 50 jaar: 21%; 50 jaar of ouder: 18%);
- Degenen die niet weten of zij het een groot probleem vinden (14%), stellen dat dit met name komt doordat de omvang van het probleem voor hen onbekend is.;
- Drie op de vijf respondenten die zichzelf herkennen in de definitie van laaggeletterdheid (61%) vinden laaggeletterdheid een belangrijk probleem in Nederland;
- Meer respondenten uit het rayon Brabant (71%) en Oost (69%) vinden laaggeletterdheid een zeer groot dan respondenten uit Zuid-West (57%). Meer respondenten uit Brabant vinden laaggeletterdheid een (zeer) groot probleem dan respondenten uit Limburg (61%)

In hoeverre vindt u dat laaggeletterdheid een groot probleem is in Nederland?

Basis: alle respondenten



3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

De respondenten die laaggeletterdheid als **(zeer) groot probleem** zien, vinden met name dat het probleem wordt onderschat, dat iedereen moet kunnen meedraaien in een ontwikkeld land als Nederland, dat er te weinig begeleiding is en dat laaggeletterdheid leidt tot schaamte, vereenzaming, financiële problemen, werkloosheid, criminaliteit en extra kosten voor de maatschappij. Het is een extra groot probleem in de huidige tijd van digitalisering. Enkele quotes:

- ↳ *“Er zijn meer mensen dan we denken met deze problemen.”;*
- ↳ *“Mensen kunnen minder goed mee met de maatschappij”;*
- ↳ *“We zijn een digitaal land, veel gebeurt met computers. Het niveau gaat omhoog en zij blijven achter”;*
- ↳ *“Zij hebben nu extra hulp nodig, dat kost geld en tijd”;*
- ↳ *“Zou in een land als Nederland niet nodig zijn, maar schaamte houdt mensen tegen om er iets aan te doen”.*

De meerderheid van degenen die laaggeletterdheid **(helemaal) niet als probleem** zien, geeft aan dat er relatief weinig mensen laaggeletterd zijn, zij zelf niemand in hun omgeving kennen die hier last van heeft, dat het geen probleem is voor de gehele Nederlandse maatschappij en dat er voldoende hulpmiddelen aanwezig zijn voor laaggeletterden. Enkele quotes:

- ↳ *“Als de mensen de aandacht en goede hulp van begeleiding of vrienden en collega's krijgen hoeft dit niet zo'n heel groot probleem te zijn”;*
- ↳ *“Er zijn mogelijkheden om er iets aan te doen. Alleen moet men dan het wel onder ogen zien en er iets aan willen doen”;*
- ↳ *“Ik ken geen mensen die dit hebben en voor Nederland is het geen probleem, alleen voor de mensen en hun omgeving die hieraan lijden”;*
- ↳ *“Volgens mij zijn er niet zoveel mensen die dit hebben”;*
- ↳ *“Wel een probleem, maar niet groot, omdat het veel van de instelling van de mensen zelf afhangt of ze het wel of niet redden”.*

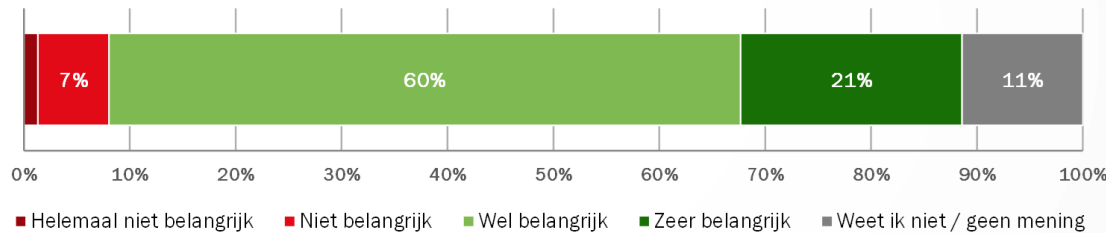
3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

Belang van het probleem

- De meeste Nederlanders vinden laaggeletterdheid een (zeer) belangrijk probleem (81%);
- Degenen die niet weten of ze het een belangrijk probleem vinden (11%) geven wederom aan dat dit vooral komt omdat zij de omvang van het probleem niet kennen;
- Ruim vier vijfde van de respondenten die zichzelf herkennen in de definitie van laaggeletterdheid (84%) vinden laaggeletterdheid een belangrijk probleem in Nederland;
- Meer respondenten uit het rayon Midden (87%) vinden laaggeletterdheid een (zeer) belangrijk probleem dan respondenten uit Brabant (79%), Limburg (80%) en Zuid-West (73%).

In hoeverre vindt u dat laaggeletterdheid een belangrijk probleem is in Nederland?

Basis: alle respondenten



3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

Degenen die laaggeletterdheid een **(zeer) belangrijk probleem** vinden, geven met name aan dat de samenleving veel geld kost, iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving, iedereen dezelfde kansen moet krijgen, iedereen zichzelf moet kunnen redden en het probleem moet worden aangepakt omdat het kan resulteren in een isolement of werkloosheid. Enkele quotes:

- “De overheid investeert de komende jaren en dat zegt toch heel veel?”;
- “Deze mensen blijven altijd aan de onderkant van de samenleving bungelen, omdat ze vaak geen werk hebben, niet goed met geld kunnen omgaan en schulden opbouwen”;
- “Deze mensen raken steeds verder in de problemen”;
- “Het is belangrijk dat iedereen een volwaardig leven heeft”;
- “Hoe minder laaggeletterden, des te minder fouten zullen er zijn wat de kosten verlaagt”;
- “Wegens digitalisering komen mensen steeds meer in de problemen”.

Degenen die laaggeletterdheid **(helemaal) geen belangrijk probleem** vinden, geven aan dat het maar een klein deel van de bevolking betreft, er grotere problemen zijn en dat laaggeletterden zich wel redden en er mee moeten leren leven. Enkele quotes:

- “Er zijn grotere problemen”;
- “Er zijn veel belangrijkere zaken die spelen in deze tijd in Nederland”;
- “Iedereen in hun waarde laten. We worden al zo opgejaagd”;
- “Ik ken niemand met laaggeletterdheid en weet ook niet hoeveel mensen er in Nederland hier last van hebben”;
- “Voor mij is het geen probleem omdat ik in mijn omgeving niemand zie met dit probleem. Vandaar dat ik het niet echt een probleem vindt. Natuurlijk voor de mensen die het hebben is het wel belangrijk”.

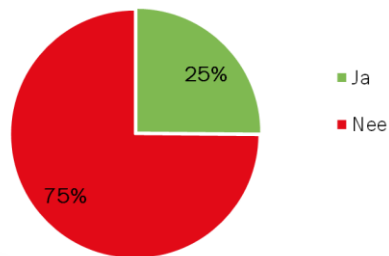
3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

Verandering houding

- Om te bepalen of de houding van respondenten ten aanzien van laaggeletterden is veranderd na de informatie die men in de vragenlijst heeft verkregen, is gevraagd of men nu anders aankijkt tegen laaggeletterden;
- Voor een kwart van de respondenten is dit het geval (25%). Met name jongeren (jonger dan 35 jaar: 33%) kijken nu anders aan tegen laaggeletterden dan ouderen (35 jaar of ouder: 21%). Ook autochtonen (39%) kijken nu relatief vaker anders tegen laaggeletterdheid aan dan allochtonen (24%).

Kijkt u nu anders aan tegen laaggeletterdheid door wat u na het invullen van voorgaande vragen te weten bent gekomen?

Basis: alle respondenten



3.4 Houding t.a.v. laaggeletterdheid

Degenen die nu anders tegen laaggeletterdheid aan kijken, geven aan dat dit met name is doordat zij niet wisten dat het zo'n omvangrijk probleem is en nu beter weten wat laaggeletterdheid precies inhoudt en wat de gevolgen hiervan zijn. Een aantal respondenten geeft bijvoorbeeld aan dat zij niet wisten dat rekenen en digitale vaardigheden bij de definitie van laaggeletterdheid horen of dat zij dachten dat laaggeletterdheid hetzelfde is als analfabetisme of dyslexie. Verder geeft een deel aan er nooit zo bij stil te hebben gestaan en zich er nu bewuster van te zijn en er meer begrip voor te hebben. Enkele quotes:

- ↳ *“Ben iets wijzer geworden maar nog niet optimaal”;*
- ↳ *“Door dit onderzoek ben ik er weer bewust van”;*
- ↳ *“Eerlijk gezegd wist ik voorgaand aan deze vragen nog niet van het bestaan af. Ik kan nu van sommige mensen meer hun gedachtes erachter begrijpen”;*
- ↳ *“Had niet gedacht dat het zo erg was”;*
- ↳ *“Ik dacht dat het alleen ging om mensen die niet goed konden lezen of schrijven, maar het blijkt breder te zijn”.*

Degene die laaggeletterden niet anders zijn gaan zien waren al op de hoogte van het probleem en daardoor is hun mening niet veranderd. Een deel geeft aan dat zij nu niet anders tegen laaggeletterden aan kijken omdat zij ook gewoon mensen zijn, niet anders zijn dan anderen en net als iedereen respect verdienen. Enkele quotes:

- ↳ *“Deze mensen hebben hulp nodig”;*
- ↳ *“Dit probleem is al vaak in de media geweest, waardoor ik geen nieuwe informatie heb gelezen”;*
- ↳ *“Door mijn werk, ken ik het al en heb ik al begrip voor deze mensen”;*
- ↳ *“Het blijft lastig als mensen niet goed kunnen lezen en schrijven”;*
- ↳ *“Ik ben taalcoach geweest, dus ben op de hoogte”;*
- ↳ *“Ik was mij al bewust van laaggeletterdheid en de gevolgen”.*

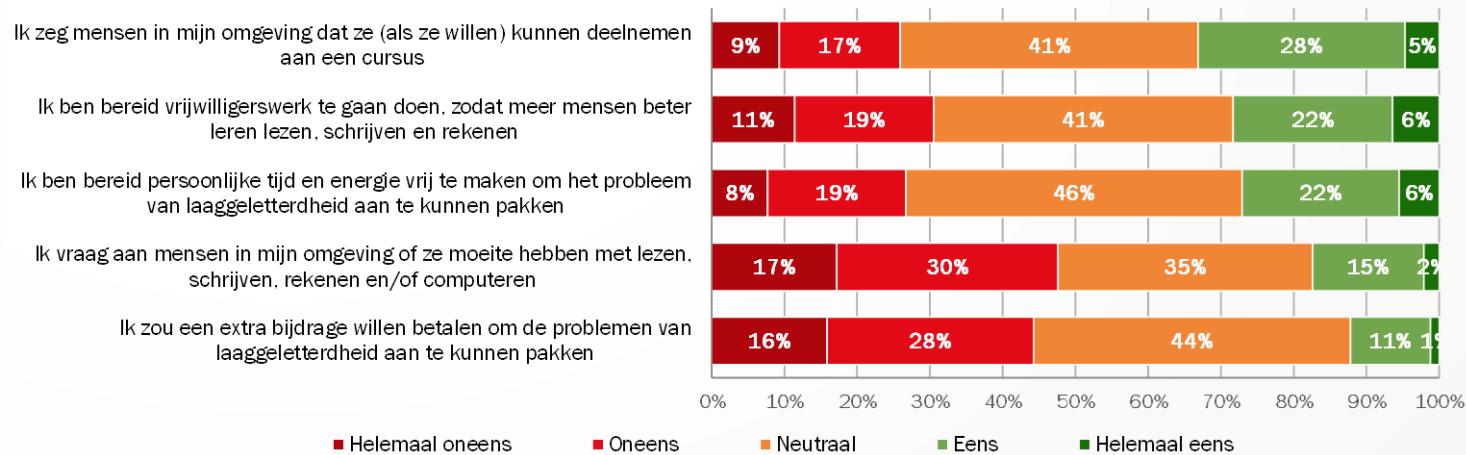
3.5 Gedrag

Stellingen

- Respondenten zijn relatief vaak bereid om mensen in hun omgeving erop te wijzen dat zij kunnen deelnemen aan een cursus (33%), vrijwilligerswerk te gaan doen zodat meer mensen beter leren lezen, schrijven en rekenen (28%) en om persoonlijke tijd en energie vrij te maken om het probleem van laaggeletterdheid aan te kunnen pakken (28%);
- Een extra bijdrage betalen om het probleem aan te kunnen pakken (12%) en aan mensen in de omgeving vragen of ze moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of computeren (17%) worden minder vaak genoemd;
- Jongeren (jonger dan 35 jaar 15%) zijn vaker bereid een extra bijdrage te betalen dan 50-plussers (9%).

In hoeverre bent u het oneens of eens met onderstaande stellingen?

Basis: alle respondenten



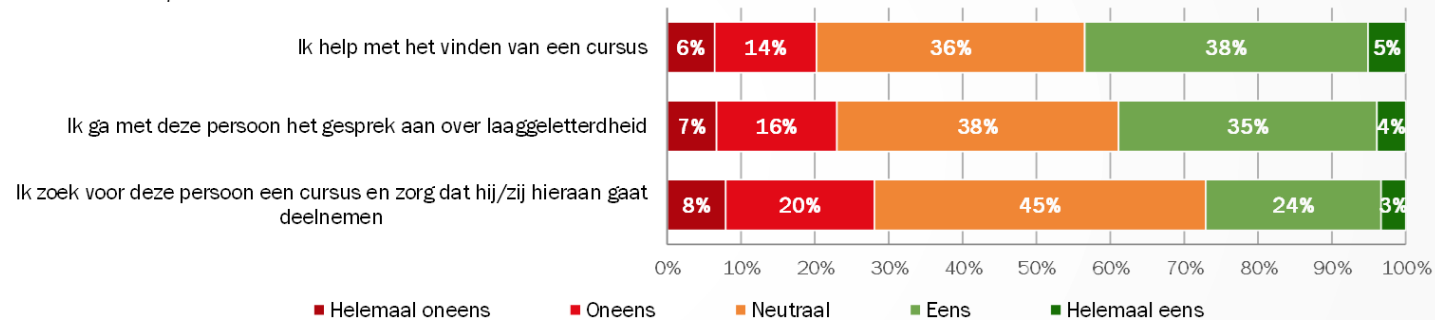
3.5 Gedrag

Stellingen

- Respondenten die iemand kennen die laaggeletterd is, helpen het liefst door het vinden van een cursus (43%) of door het gesprek met diegene aan te gaan over laaggeletterdheid (39%). Een cursus zoeken en zorgen dat deze persoon hieraan gaat deelnemen wordt het minst vaak genoemd, maar alsnog ruim een kwart van de respondenten zou dit wel overwegen (27%);
- Respondenten die vrijwilligerswerk doen zijn het meest bereid om op een van onderstaande manieren te helpen.

In hoeverre bent u het oneens of eens met onderstaande stellingen?

Basis: alle respondenten



4. Slotsom

In Nederland kampen ongeveer 2,5 miljoen Nederlanders met laaggeletterdheid. Uit dit onderzoek blijkt dat de omvang van dit probleem wordt onderschat. Respondenten kennen vaak zelf niemand in hun omgeving die laaggeletterd is en daarnaast bestaan er veel misvattingen over laaggeletterdheid. Het wordt vaak gezien als hetzelfde als dyslexie en analfabetisme. Voor Stichting Lezen & Schrijven is het van belang om een beter begrip van laaggeletterdheid onder Nederlanders te vormen. Een beter begrip zal ertoe leiden dat men laaggeletterdheid eerder herkent.

Een groot probleem van het bespreekbaar maken van laaggeletterdheid ligt in de associaties die men heeft bij laaggeletterdheid. Men noemt vaak verkeerde associaties (zoals dyslexie en analfabetisme) en dit kan bij laaggeletterden een gevoel van schaamte en onbegrip veroorzaken. Dit leidt er vervolgens toe dat zij situaties blijven ontwijken waarin zij geconfronteerd worden met hun laaggeletterdheid.

De meerderheid van de respondenten vindt laaggeletterdheid een groot en belangrijk probleem. Zij vinden dat iedereen zichzelf moet kunnen redden en een kwart tot de helft van de respondenten is bereid om een bijdrage te leveren om laaggeletterdheid aan te pakken. Degenen die het probleem minder belangrijk vinden geven met name aan dat het maar weinig mensen betreft. Deze onjuiste aanname kan worden weggenomen door de bekendheid van laaggeletterdheid te vergroten.

Bijlage: belangrijkste resultaten per rayon

Wat houdt volgens u de term laaggeletterdheid in?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
Dat mensen in de lage landen geletterd zijn	1%	1%	1%	0%	0%	1%	0%
Dat mensen moeite hebben met lezen, schrijven, luisteren, rekenen, gebruik van computers en spreken	24%	31%	18%	24%	24%	24%	26%
Dat mensen de taal zich nooit eigen kunnen maken	3%	2%	4%	0%	5%	2%	3%
Dat mensen dyslexie hebben	5%	5%	6%	3%	5%	4%	7%
Dat mensen moeite hebben met het gebruik van computers en hanteren van digitale systemen	2%	1%	1%	1%	1%	0%	1%
Dat mensen niet goed kunnen lezen en schrijven en daardoor niet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving	61%	56%	65%	63%	65%	64%	60%
Geen van deze	4%	3%	5%	8%	1%	5%	3%

Denkt u dat er in Nederland mensen zijn die laaggeletterd zijn?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
Ja	97%	99%	97%	96%	98%	98%	99%
Nee	3%	1%	3%	4%	2%	2%	1%

Bijlage: belangrijkste resultaten per rayon

In hoeverre vindt u dat laaggeletterdheid een belangrijk probleem is in Nederland?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
(Helemaal) geen belangrijk probleem	18%	33%	29%	26%	27%	22%	32%
(Zeer) belangrijk probleem	82%	67%	71%	74%	73%	78%	68%

In hoeverre vindt u dat laaggeletterdheid een groot probleem is in Nederland?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
(Helemaal) geen groot probleem	12%	13%	3%	6%	7%	7%	13%
(Zeer) groot probleem	88%	87%	97%	94%	93%	93%	87%

In hoeverre bent u bekend met Stichting Lezen & Schrijven?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
Nog nooit van gehoord	56%	55%	51%	56%	47%	52%	56%
Weleens van gehoord, maar ik weet niet wat de stichting doet (ken het alleen van naam)	37%	39%	45%	42%	46%	42%	33%
Ik ken de stichting en weet wat ze doen	7%	6%	5%	2%	7%	6%	10%

Heeft u weleens gehoord van de Week van de Alfabetisering?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
Ja	15%	18%	21%	25%	16%	23%	15%
Nee	85%	82%	79%	75%	84%	77%	85%

Heeft u de afgelopen zes maanden iets gelezen, gehoord of gezien over mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden?							
	Brabant	Limburg	Midden	Noord	Noord-West	Oost	Zuid-West
Ja	11%	7%	7%	6%	10%	11%	12%
Het zou kunnen	23%	32%	31%	31%	27%	32%	26%
Nee	66%	60%	62%	63%	64%	57%	62%

Bijlage: belangrijkste resultaten per rayon

Wat houdt volgens u de term laaggeletterdheid in?						
	GRO	FR	DR	OV	FLE	GEL
Dat mensen in de lage landen geletterd zijn	0%	0%	0%	2%	0%	1%
Dat mensen moeite hebben met lezen, schrijven, luisteren, rekenen, gebruik van computers en spreken	21%	41%	16%	19%	13%	30%
Dat mensen de taal zich nooit eigen kunnen maken	0%	0%	3%	3%	8%	0%
Dat mensen dyslexie hebben	2%	0%	3%	5%	5%	4%
Dat mensen moeite hebben met het gebruik van computers en hanteren van digitale systemen	0%	0%	3%	2%	3%	0%
Dat mensen niet goed kunnen lezen en schrijven en daardoor niet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving	66%	59%	65%	66%	68%	62%
Geen van deze	11%	0%	10%	3%	5%	4%
	UTR	NH	ZH	Zee	NB	LIM
Dat mensen in de lage landen geletterd zijn	2%	0%	0%	7%	1%	1%
Dat mensen moeite hebben met lezen, schrijven, luisteren, rekenen, gebruik van computers en spreken	17%	24%	25%	29%	24%	31%
Dat mensen de taal zich nooit eigen kunnen maken	2%	4%	3%	0%	3%	3%
Dat mensen dyslexie hebben	7%	5%	7%	0%	5%	5%
Dat mensen moeite hebben met het gebruik van computers en hanteren van digitale systemen	0%	1%	1%	0%	1%	1%
Dat mensen niet goed kunnen lezen en schrijven en daardoor niet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving	66%	65%	60%	64%	62%	56%
Geen van deze	7%	1%	3%	0%	4%	3%

Bijlage: belangrijkste resultaten per rayon

Wat houdt volgens u de term laaggeletterdheid in?						
	GRO	FR	DR	OV	FLE	GEL
Goed	59%	61%	65%	60%	59%	64%
Fout	41%	39%	36%	40%	41%	36%
	UTR	NH	ZH	Zee	NB	LIM
Goed	57%	57%	57%	29%	59%	59%
Fout	43%	43%	43%	71%	41%	41%

Denkt u dat er in Nederland mensen zijn die laaggeletterd zijn?						
	GRO	FR	DR	OV	FLE	GEL
Ja	96%	96%	97%	98%	100%	99%
Nee	5%	4%	3%	2%	0%	1%
	UTR	NH	ZH	Zee	NB	LIM
Ja	91%	98%	99%	100%	97%	99%
Nee	9%	2%	1%	0%	3%	1%

Hoeveel mensen in Nederland denkt u dat laaggeletterd zijn?						
	GRO	FR	DR	OV	FLE	GEL
Gemiddelde	478.937	1.700.935	374.936	721.140	474.306	969.961
	UTR	NH	ZH	Zee	NB	LIM
Gemiddelde	516.371	994.989	971.524	652.566	601.879	1.094.257

Bijlage: belangrijkste resultaten per rayon

In hoeverre vindt u dat laaggeletterdheid een belangrijk probleem is in Nederland?						
	GRO	FR	DR	OV	FLE	GEL
(Helemaal) geen belangrijk probleem	23%	14%	26%	19%	23%	19%
(Zeer) belangrijk probleem	65%	64%	61%	72%	67%	68%
Geen mening	12%	21%	13%	9%	10%	13%
	UTR	NH	ZH	Zee	NB	LIM
(Helemaal) geen belangrijk probleem	30%	23%	27%	27%	15%	30%
(Zeer) belangrijk probleem	53%	64%	57%	53%	71%	62%
Geen mening	18%	13%	16%	20%	14%	9%

In hoeverre vindt u dat laaggeletterdheid een groot probleem is in Nederland?						
	GRO	FR	DR	OV	FLE	GEL
(Helemaal) geen groot probleem	7%	7%	3%	7%	3%	6%
(Zeer) groot probleem	84%	86%	90%	85%	90%	85%
Geen mening	9%	7%	7%	9%	8%	9%
	UTR	NH	ZH	Zee	NB	LIM
(Helemaal) geen groot probleem	3%	6%	10%	29%	10%	12%
(Zeer) groot probleem	86%	81%	75%	57%	79%	81%
Geen mening	10%	13%	16%	14%	11%	8%

Bijlage: definitie laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is een term voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het niveau om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij (dat is het eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3).

Mensen die laaggeletterd zijn hebben onder meer moeite met:

- *Formulieren invullen (zorgtoeslag, belasting, etc.)*
- *Straatnaamborden lezen, reizen met openbaar vervoer*
- *Voorlezen aan (klein)kinderen*
- *Pinnen en digitaal betalen*
- *Werken met de computer, solliciteren*
- *Begrijpen van informatie over gezondheid en zorg*

Colofon

Markteffect B.V.

Begijnenhof 4-6
5611 EL Eindhoven

T: 040 - 239 22 90

W: <https://Markteffect.nl/>

Onderzoeksspecialist

Anke de Martines
a.demartines@markteffect.nl

Research Consultant

Davy Zwegers
d.zwegers@markteffect.nl



Disclaimer ©

Dit rapport is gemaakt door Markteffect B.V., exclusief ten behoeve van gebruik door de opdrachtgever(s). Dit rapport is incompleet zonder te refereren aan, en zal alleen in samenloop worden gezien met, de mondelinge toelichting verzorgd door Markteffect B.V. Dit rapport is eigendom van de opdrachtgever(s) en mag niet worden onthuld aan derden of gebruikt voor elk ander doel zonder vooraf schriftelijke toestemming van Markteffect B.V. of de opdrachtgever(s).

De informatie in dit rapport geeft de visie weer van Markteffect B.V. op basis van door middel van onderzoek gevonden feiten. Tijdens dit onderzoek heeft Markteffect B.V. vertrouwd op de accuratesse en volledigheid van beschikbare informatie van publieke en private bronnen gebruikt voor dit marktonderzoek. Markteffect B.V. en haar werknemers wijzen elke verantwoordelijkheid af betreffende het gebruik van deze rapportage.